

เทศน์เช้า วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ วันนี้วันขึ้นปีใหม่ สิ่งว่าวันขึ้นปีใหม่ ทุกคนต้องใช้ชีวิตใหม่ มีความหวังใหม่ มีความต้องการให้ชีวิตประสบความสำเร็จ ชีวิตมีความสุข ถ้าความสุข ความสงบ ความระบับของเรา เราจะบอกเลย**สวัสดีปีใหม่ สวัสดีปีใหม่ สวัสดีสติ สวัสดีสมาธิ สวัสดีปัญญา** ถ้าใครได้สวัสดี คนนั้นจะมีลาภ ลาภมหาศาล มีลาภมหาศาลเพราะมันมีสติ มีสมาธิ มีปัญญาไง

ไฉนมันมีแต่ชื่อ ชื่อศึกษาเรียนไว้อยู่ในพระไตรปิฎก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบริณพพาน ท่านสั่งภิกษุไว้ ภิกษุเป็นนักรบไป ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารสังขารทั้งร่างกายและจิตใจ สังขารทั้งร่างกาย สังขารร่างกายนี้ทางความเข้าใจของโลกไง ถ้าทางพระนะ สังขารคือความคิด ความปรุง ความแต่งใจ คือความรู้สึกนึกคิดนั้นนะ อย่าประมาทกับชีวิต อย่าประมาทกับกิเลส ห้ามประมาท ห้ามประมาทไป คำว่า “ประมาทใช่ไหม”

ฉะนั้น ถึงว่าสวัสดีปีใหม่ ถ้าสวัสดีปีใหม่เราหวัง มันเป็นเรื่องของสังคม เรื่องของโลกนะ เราก็เห็นด้วยนะ ยิ่งในปัจจุบันนี้มีสวดมนต์ข้ามปี สวดมนต์ข้ามปี จริงๆ นะเราดีใจ เราดีใจว่าเขาเห็นคุณค่าไง มนุษย์เรามันต้องมีคุณค่า มนุษย์เราจะเลี้ยงสังสรรค์ สังสรรค์มันเรื่องโลกๆ สังสรรค์ก็สังสรรค์กัน มันเป็นเรื่องสังคมเราก็เห็นด้วย ถ้าเห็นด้วยนะ แต่เราสังสรรค์กันด้วยพอกหอมปากหอมคอไป พอกหอมปากหอมคองนะ เราสวดมนต์ข้ามปี สวดมนต์ข้ามปี มันเป็นเรื่องชีวิต มันได้สิริมงคล มงคลแก่ตัวเราเองไง ถ้ามงคลแก่ตัวเราเอง เราทำเพื่อมงคลชีวิตไป

นี่ก็เหมือนกัน มาวัดมาวาขึ้นมา วันปีใหม่ ปีใหม่นะ ปีใหม่ไปขอพรจากหลวงพ่อก หลวงพ่อกเป็นคนนอกไป เป็นคนจากร่างกายของเราไป แต่ถ้าเราสวัสดีปีใหม่ สวัสดีกับสติ สวัสดีกับสมาธิ สวัสดีกับปัญญา มันเป็นเรื่องของเราเองไป เราอยู่กับหลวงตานะ เวลาท่านบอกว่าท่านชี้ ท่านบอกพระ ท่านบอกว่าเป็นอันดับสอง อันดับหนึ่งเขาคิดได้ ถ้าใครคิดได้ ใครคิดได้ริเริ่ม มีการกระทำที่ดีงาม ท่านชื่นชม ชื่นชมนะ ชื่นชมว่าคนคนนั้นมันฉลาด คนคนนั้นสามารถเอาชีวิตรอด

ได้ คนคนนั้นสามารถเอาชีวิตหลบเลี่ยงจากอุปสรรคในชีวิตของตัวเองได้ แต่ถ้าไปขอพร ขอพรนะ ผมจะทำอย่างไรดีครับ ไปหาหมอดูสิ หมอดูมันทายให้หมดเลย แต่ทำไมไม่คิดเองล่ะ

เราคิดเอง แต่คิดเองไม่ได้ คิดเองไม่ได้เพราะเราย้ำคิดย้ำทำกับอารมณ์นั้น เราอยู่กับอารมณ์ความที่มันกดดันเรา ถ้าเราวางไว้แล้วหายใจเข้านี่ก็พุด หายใจออกนี่ก็โธนะ ตั้งสติไว้ทางโลกเขาสอน ก่อนจะพูดให้นับหนึ่งถึงสิบก่อน ให้มันได้คิดทบทวนกับความคิดของตัวเองก่อน ถ้าเรานับหนึ่งถึงสิบ เราไม่ได้จมอยู่กับอารมณ์นั้นไง ถ้าเราจมอยู่กับอารมณ์นั้น อารมณ์นั้นทั้งกด ทั้งเหยียบ ทั้งกระแทบ แล้วเราก็จมอยู่กับอารมณ์นั้น แล้วเราก็พลิกแพลงขึ้นมาไม่ได้ พลิกแพลงไม่ได้เพราะเราไม่เคยฝึกหัด เราไม่เคยฝึกหัดไง

เรามีมากมาย ทุกคนศึกษาธรรมะ เข้าใจธรรมะหมด ทำไมผมเป็นอย่างนี้ ศึกษาธรรมะหมด ทำไมชีวิตผมเป็นอย่างนี้ ศึกษาธรรมะก็ศึกษาไว้ไง พระไตรปิฎกก็เอาไว้ในตู้ไง เรื่องมรรคเรื่องผลก็ฝากไว้กับพระ เวลาเรามีความทุกข์ความยากของเราในหัวใจล่ะ เราศึกษาแล้ว ศึกษาแล้ว ในพระพุทธศาสนามันเรื่องสังฆธรรมไง ในลัทธิศาสนาอื่นนะเขาก็เชื่อพระเจ้าของเขา แล้วก็ต้องพระเจ้าของเขาเป็นแล้วแต่เมตตาของพระเจ้าของเขา พระเจ้าเป็นคนตัดสิน พระเจ้า นั่นเป็นเรื่องของพระเจ้าของเขา

แต่! แต่พระพุทธศาสนานะ เวลาศึกษาแล้ว ศึกษาแล้ว ศึกษาแล้วเราต้องประพฤติปฏิบัติ ศึกษาแล้วเราต้องค้นคว้า เราต้องเอาเป็นความจริงไง ศึกษานี้เป็นภาคปริยัติไง เป็นทฤษฎีไง แล้วความจริงล่ะ นิพพาน นิพพาน วิมุตติสุขมันอยู่ไหนล่ะ มันก็เป็นนักสอนที่จารึกไว้ในพระไตรปิฎกไง แต่เวลามันอยู่ในใจของสัตว์โลก สวัสดิวิมุตติ โอ้ย! สวัสดิเลยนะ ใฉนี้เขียนไว้เลย เวลาจะฉลอง เขียนคำขวัญไว้เลย สวัสดิวิมุตติ แต่มันไม่เคยเห็น วัดป่าวิมุตติ วัดป่าวิภูฏะ วัดป่าที่พ้นจากกิเลส แล้วพระในวัดมันทำอะไรกัน

นี่มันมีแต่ชื่อ นี่ก็ศึกษา ศึกษาได้แต่ชื่อไง ถ้าเราเป็นความจริง พระพุทธศาสนาสอนไถ่ทาน ศีล ภาวนา เด็กเล็กๆ น้อยๆ พาเข้าวัดเข้าวา ให้มันรู้จักเคารพเด็ก ผู้ใหญ่ ให้มันอยู่กับสังคมนะ แล้วมันไม่ใช่ก้าวร้าว สังคมเรามันก้าวร้าวหัวร่อน มีแต่ปัญหาทั้งสิ้น ใฉ่ลูกพ่อแม่ไม่สั่งสอน เราสั่งสอนมันตั้งแต่ตอนนี้ ถ้าเราสั่งสอนตอนนี้นะ เราสั่งสอนมัน อบรมมัน บ่มเพาะมันไฉ่

นี่เงาทาน รู้จักเสียสละ ขับรถอย่าหัวร้อน ถ้าใครเขามีอารมณ์รุนแรง พยายามระงับสติของเราไว้ เราไม่เอาพิมเสนไปแลกเกลือ เราไม่ไปแลกกับอารมณ์ชั่ววูบของใคร แล้วอารมณ์ชั่ววูบนั่นมันทำให้ชีวิตของสังคมมีความเดือดร้อนไปทั้งสิ้น พลัดพรากของที่รัก ของรักของเรา มันพลัดพรากไปเจ็บปวดทั้งนั้น เวลามันเจ็บปวด แต่มันก็เป็นความจริงใจ

ฉะนั้น เรามีสติ มีปัญญาของเรา ศึกษาแล้ว ศึกษาแล้วประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติ ผีกัด ผีกัด เห็นไหม ตั้งสติของเราไว้ เวลาหลงปุ่ผันท่านพูดไป “หายใจทิ้งเปล่าๆ หายใจทิ้งเปล่าๆ” มันฝังใจมาก เพราะมันมีคุณค่า มันมีคุณค่าทางการแพทย์ หายใจไม่ได้ก็ตาย แล้วหายใจได้ในชีวิตนี้ ท่านยังบอกว่าหายใจทิ้งเปล่าๆ เลย แต่ถ้าหายใจแล้วมีสติ สติอยู่กับความรู้สึก อยู่กับลมมัน ถ้ามันยังไม่ชัดเจนก็อยู่กับความรู้สึกนั้นก่อน ถ้ามันชัดเจนมันอยู่กับลมมัน ลมสั้น ลมยาว ลมใส ลมสะอาด โอ้โฮ! มันชัดเจนนะ

เวลาคนปฏิบัติไปมันอยู่ที่อำนาจวาสนา เวลามันรู้มันเห็นขึ้นมา มหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์ นี่เงาสวัสดิ์ความมหัศจรรย์ครับ แล้วมันฝังใจ ถ้ามันไม่สวัสดิ์ความมหัศจรรย์นะ มันจะไม่ดึงดูดใจคนปฏิบัติหรอก

เวลาครูบาอาจารย์ หลวงปู่ที่นั่งที่หนึ่ง ๗ วัน ๗ คืน เพราะท่านอาจารย์สิงห์ทอง หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตาท่านชื่นชมว่า เดินจงกรมจนทางจงกรมเป็นร่องไปเลย มันมาจากไหนละ นี่พระอรหันต์ทั้งนั้นนะ เวลาพระอรหันต์ พระอรหันต์ ท่านมาจากการกระทำของท่าน ไม่มีพระเจ้าองค์ไหนบันดาล ไม่มีพระเจ้าองค์ไหนพยากรณ์ มีแต่ความศรัทธา ความเชื่อ ความวิริยะ ความอุตสาหะ มีแต่การกระทำ

นี่เงาพุทธศาสนาใจ อ่อนน้อมไม่ได้ แต่เราอ่อนน้อมกันมันเป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ใจ เราก็อยากได้ อยากดี อยากประสบความสำเร็จ ในเมื่อเราดูภูมิภาคนี้เราก็อธิษฐานอ่อนน้อมขอ ถ้ามันเป็นไปได้ เป็นไปได้สายบุญ สายกรรมใจ

เวลาสายบุญสายกรรมนะ ดุสิตอุคิษย์พระสารีบุตร เห็นไหม ที่ว่าจะสิ้นชีวิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้ไปลาพ่อลาแม่เขา เวลาจะลาพ่อลาแม่เขา พระสารีบุตรก็ให้ไปไปแล้วเด็กน้อยใจ สามเณร ๗ ขวบให้ไปลาพ่อลาแม่ คือให้ไปเยี่ยมพ่อเยี่ยมแม่ อายุขัยจะหมด

ไง เวลาเขาไปแล้ว เด็กประสาเด็กไปเห็นปลาหมักอยู่ในแอ่งน้ำที่มันจะแห้ง ด้วยเด็กมันก็จับไปปล่อย จับไปให้มันมีชีวิตต่อเนื่องกันไปไง ไปลาพ่อลาแม่กลับมาไม่ตาย

เวลาที่ว่ามันเป็นผลของวิญญูะไง การดำรงชีพถ้าเราไม่ประมาท มันไม่มาตัดรอนไง คนตัดรอนนะ ถ้าเทียนเล่มหนึ่ง เราจุดถ้าหมดเล่มคืออายุขัยของเรา ถ้าเทียนเล่มหนึ่ง เห็นไหม จุดแล้วลมพัดมันดับ ครึ่งเล่มมันดับ แล้วมันดับมันเหลือครึ่งเล่ม อันนั้นกว่ามันจะหมดอายุขัยนะ เวลา วันเวลาของสัมภเวสี ผู้ที่ตายไปที่ยังไม่สิ้นอายุขัย “เขาไม่ได้เสวยภพเสวยชาติ หลวงพ่ออย่าเล่านิทาน” ไม่ใช่! ความจริง นี่ความจริงไม่ใช่นิทาน แต่ความจริงที่เราไม่รู้ไม่ได้ ไม่เคยสวัสดิ์ใจ สวัสดิ์มันไม่เป็นไง มันเลยไม่มีไง

แต่ถ้ามันเป็นความจริง นี่พูดถึงผลของวิญญูะไง ถ้ามันคำว่า “ยังไม่สิ้นอายุขัย” แต่เขามีอุบัติเหตุเขาต้องไปก่อน เทียนที่ดับที่ยังไม่ได้เผา สัมภเวสีอายุขัยของเขาแล้วมันทุกข์มันยากอยู่ อย่างนั้น ที่เราอุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลก็พวกนี้ไง พวกที่จิตวิญญาณที่เขาไม่มีโอกาสได้กระทำ แต่เรามีเรากระทำได้ ถ้าเรามีเรากระทำ เราอุทิศส่วนกุศลอันนั้น มันเป็นน้ำใจ ค่าน้ำใจที่เราอุทิศไป อุทิศไป

คนที่ตกทุกข์ได้ยาก เห็นไหม ปัจจัยเครื่องอาศัยเราเลี้ยงชีพกันอยู่ในโลกปัจจุบันเรานี้ น้ำใจของเรา บุญกุศลของเรา เราอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก มันเป็นบุญกุศลของเรา ถ้าจิตใจมันเป็นธรรม มันคิดของมันได้ มันเป็นสาธารณะไง แล้วมันจะไม่หวัรอน ไม่หวัรอน เพราะมันคิดถึงคนอื่น คิดถึงคนนั้น คิดถึงคนนี้ไง ถ้าเราทำอย่างนี้ได้ นะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาแล้วให้ปฏิบัติ เวลาปฏิบัติไปมันจะเข้าใจนะ ขอแค่ทำสมาธิได้เท่านั้นนะ มันเชื่อมั่นในพระพุทธเจ้าทันทีเลยละ แต่มันยังไม่ทำสมาธิได้ มันอยู่ที่อารมณ์ความรู้สึกมันพลิกมันแพลง จริงหรือไม่จริง ไซ้หรือไม่ไซ้ มันยังต่อรองอยู่อย่างนั้น กิเลสมันจะต่อรองกับความศรัทธาความเชื่อของเราตลอดไป

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเข้าไป พอจิตมันสงบแล้ว กิเลสต่อรองไม่ได้ ต่อรองไม่ได้เพราะ กิเลสมันสงบตัวลง สงบตัวลงด้วยพุทธานุสติ อานาปานสติ ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ มันสงบตัวลง ด้วยนวัตรธรรมที่จิตที่มีการกระทำ เห็นไหม

สวัสดิ์สมาธิ สวัสดิ์ความวิริยะ สวัสดิ์ความอุทสาหะ สวัสดิ์การกระทำของเรา แล้วผลมันจะเกิดกับเรา พอเกิดกับเรานั้นคือพุทชะงิ จิตสงบคือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วมันจะได้สั้น ได้ยาว ได้มาก ได้น้อย มันอยู่ที่วาสนาของคน เราได้สั้น ได้ยาว ได้มาก ได้น้อยขึ้นมา ถ้าคนมีอำนาจวาสนา มันก็พยายามจะทำซ้ำทำซาก ชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและการออก

เราอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะท่านชอบพูดคำนี้มาก “ชำนาญในวสี ชำนาญในวสี การเข้าและการออก” เพราะความชำนาญของคนมันทำแล้วมันรู้มันเห็นไง

แต่ของเรา มันมีการเข้า การออกด้วยหรือสมาธิ ผมมีสมาธิ ผมไม่เคยเข้า ไม่เคยออกเลย ผมว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ ก็อารมณ์เรานี้ไง เราก็คิดว่าว่าง แล้วเข้าสมาธิใหม่ละ พอไม่เข้าสมาธิ มันก็ไม่ใช่อารมณ์ธรรมะไร คำว่า “รสของสมาธิธรรม” ถ้าไม่ได้รสของสมาธิธรรม มันก็ไม่ได้ตีเม็ดอารมณ์อันนั้นไง พอมันไม่ได้ตีเม็ดอารมณ์นั้นมันก็ยังงงๆ อยู่นี่ไง

แต่ถ้ามันได้ตีเม็ดอารมณ์ตามความเป็นจริงนะ มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฎฐิโก จะถามใคร ต้องถามใคร ถ้ามันเป็นความจริงต้องถามใคร ถ้ายังถามอยู่คือยังไม่รู้ ยังถามอยู่ ยังไม่เข้าใจ ยังไม่เป็น แต่ถ้ามันเป็นแล้วไง

ฉะนั้น พระพุทธศาสนาไม่ใช่อ่อนวอน ไม่ใช่ให้ใครมาตัดสิน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมะไร **กมฺมพฺพณฺตุ กมฺมปฏิสฺสโร** กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมเป็นเครื่องอยู่ กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย ก็อาศัยความคิดนั้นนะ อาศัยเวรอาศัยกรรมนั้นนะอยู่ แล้วถ้ามันสร้างเวรสร้างกรรมที่ดีงาม เห็นไหม กรรมมันมีกรรมดีและกรรมชั่ว แล้วเราจะมีแต่กรรมชั่วอย่างเดียวใช่ไหม เราไม่เคยทำคุณงามความดีเลยหรือ

แล้วถ้าทำคุณงามความดี **อย่างครูบาอาจารย์ของเราจะทำความดี หลวงตาท่านพูดเอง “เดินจงกรมให้ใครเห็นไม่ได้ ท่านนั่งสมาธิภาวนาให้คนเห็นไม่ได้ ท่านบอกไม่ขลัง ความดีของพวกเขาไม่มีใครเห็น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ใครเห็น แต่เวลาแสดงธรรมะจักๆ นะ เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไปเลย เพราะเทวดา อินทร์ พรหมรอดตรงนี้ทั้งนั้น**

คนเวลามันโดนกดดัน โดนบีบคั้น ทุกคนอยากหาทางออก เวลาหม้อต้มນรก สวรรค์หม้อต้มอดีตวิญญานไว้ แล้วมันร้อออกทั้งนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดง

ธรรม นั้นนะคือช่องทางที่จะออก **มคโค** ทางอันเอก ทางที่จะพ้นจากกิเลส ทางที่จะพ้นจากทุกข์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักขุ เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ เลย

“บัดนี้ธรรมะเกิดแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดแล้ว มีทางออกแล้ว มาฟังเทศน์ มาฟังธรรม” นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านสอน ๓ โลกธาตุใจ

“นรก สวรรค์ไม่มี” ไม่มีก็เป็นสิทธิ์ เรื่องของมึง แต่ถ้าคนเขามีสวรรค์ในอก นรกในใจ สำคัญมากเลย สุขโต สุขโตนะ ถ้ามันสุขโตที่นี้มันก็ไปสุขโตข้างหน้า ตอนนีบีบคั้นมาก ทุกข์ ยากมากมันจะไปไหน มันก็ไปทุกข์นั่นแหละ ฉะนั้น เวลาแก้ มันแก้กันที่นี้ไง

พระพุทธศาสนาสอนถึงปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ สอนให้เราประพฤติปฏิบัติ เวลาเรา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเป็นนายช่าง เราซ่อมรถซ่อมรา ซ่อมบ้านซ่อมเรือน ซ่อมได้ทุกอย่าง เลย ไม่ง้อใครเลย เราเป็นนายช่าง เราทำเป็น ที่นี้เราทำเป็น เรายักษาหัวใจเราเป็น เราดูแลหัวใจ เราเป็น เราอยู่ที่ไหนก็ได้ ยิ่งอยู่ที่ไหนยิ่งมีความสุข มีความสุขเพราะอะไร เพราะมันไม่ต้องไป รับภาระอย่างอื่น ดูแลแต่หัวใจของตน ดูแลแต่หัวใจของตน แล้วมันพัฒนาขึ้นมา

ฉะนั้น ถ้าเป็นพรปีใหม่ สวัสดิ์สติ สวัสดิ์สมาธิ สวัสดิ์ปัญญา ไม่มีขายที่ไหนทั้งสิ้น ท้องตลาดก็ไม่มี ให้ใครส่งไปรษณีย์มาก็รับไม่ได้มันไม่มี แต่มันฝึกได้จากผู้รู้ จากหัวใจของเรา จากหัวใจที่โดนกิเลสมันกลบทับไว้ เวลาที่มีความเชื่อ มีความเชื่อมั่นของเรา เราต้องเชื่อมั่นว่า พระพุทธศาสนามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันมีรัตนตรัย มีแก้วสารพัดนึก มีที่พึ่งอาศัย เรา ต้องเชื่อสิ นี่ไงความเชื่อ ความเชื่อคือศรัทธาความเชื่อ เรามาฝึกหัด เรามาประพฤติปฏิบัติไป

แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมากาลามสูตรแล้ว ไม่ให้เชื่อแม้แต่พระสงฆ์พูด ไม่ให้เชื่อทั้งสิ้น เพราะ นั้นเป็นความเชื่อ นั้นแสดงธรรม ข้างนอก เห็นใหม่ สังสรรค์ สังสรรค์ ให้คนช่วยเหลือ ให้คนเจือ จานอยู่ใจ แต่เวลากาลามสูตรให้เชื่อผลของการที่ปฏิบัตินั้น แล้วถ้าผลของการที่ปฏิบัติมันเป็น สัจจะ มันเป็นความจริงขึ้นมา ปัจจัยตั้ง สันติปฏิญญา เป็นไปไม่ได้ที่ใครจะมาทำลายล้าง ใครจะ มาแก้ไข เป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นความจริงนะ นี่เราปฏิบัติของเราขึ้นมา

ปีใหม่ พรปีใหม่ เราอยากให้สวัสดิ์กับคุณงามความดีของเรา ถ้ามันทุกข์มันยากมันเป็น ปกติ สิ่งมีชีวิตมีความรู้สึก ความรู้สึก แต่ถ้าความรู้สึกนั้น ความรู้สึกที่มันกดทับโดยวิฤติใน ชีวิตต่างๆ เราก็ต้องแก้ไข

เวลาคนทางโลกนะ เวลาเขาบอกว่าเราต้องรู้จักประหยัดมัธยัสถ์ ใช้สอยเงินทองที่เราหา มา ชีวิตเราจะไม่ลำบากจนเกินไป ชีวิตที่มันโดนกดดันโดยกิเลส กดดันโดยสังคมโดยวิฤติใน เวิร์นกรรม ในเวิร์นกรรมนะ ในเวิร์นกรรมหมายถึงการเกิด เกิดในสังคมใด เกิดในสิ่งที่มีเวิร์ม ีกรรมต่อกัน มันจะมีขัดมีแย้งกันบ้าง ตั้งสติไว้ เราทำมาทั้งสิ้น แล้วพยายามค่อยๆ แก้ไข พยายามค่อยๆ คุยกัน แก้ไขด้วยการคุยกัน

แล้วถ้ามีสติมีปัญญานะมันจะลงตรงนี้ เวิร์นกรรมระงับด้วยการไม่จองเวร ใครมีเวิร์ม ีกรรมต่อกัน มีการขัดข้องหมองใจสิ่งใด ให้อภัยต่อกัน ตอนนี้เราให้อภัย เพราะคนให้อภัยจะได้บุญกุศล ให้อภัยได้บุญกุศลเพราะอะไร เพราะจิตใจมันได้ปลดปล่อยสิ่งที่มัน กดดันหัวใจนั้นไป มันจะมีบุญกุศลเพราะมันจะเบาหัวใจ พอกันที พอกันที มันมี ีความสุขนะ ไม่พอกันทีมันต้องตามล้างตามเช็ด มันต้องวุ่นวายมาก พอกันที พอกันที เวิร์นกรรม ระงับด้วยการไม่จองเวร เอวัง